

57. 31, 79

Y. 6
2249

X 225 5840

Q. D. B. V.

**GUBENAM
AB HUSSITIS
ANTE HOS TRECENTOS ANNOS
DEVASTATAM
ACTU ORATORIO,**

In Auditorio Gubenensi

d. 13. Decembr. Ao. 1729.

habendo,

Considerabit

Et huic ut benevoli frequentesqve interfint,

**DOMINOS PATRONOS REIQVE SCHO-
LASTICAE FAUTORES**

Ea, qva decet observantia,

rogat

M. SIGISMUNDUS CLEEMANN, Rector.

GUBENÆ,

Typis Godofredi Hochmii, 89.

Husfitarum quidem rabiem ante annos fere octodecim, Calamitates tunc Gubenensium exposituri, enarravimus atque, quemadmodum illi Vrbi nostræ varia damna, imo interitum ac *warasbetav* attulerint, attigimus. Sed quoniam leviori penicillo furor illorum tunc adumbratus strictimque tantummodo ac breviter delineatus fuit; inde aliquanto uberius hocce de argumento agere ac tam illorum inauditam crudelitatem, quam Gubenensium inde ortam infelicitatem nunc enarrare in animum induximus nostrum. Nec forte dicam aliquis nobis scribet, quod in argumento hoc tristi & lectu auditumque injucundo tam operose versetur ac quædam proferamus, quæ temporis nostri minus accommodata esse videantur. Quin potius præfens, qui nunc voluitur, annus ac festum Simonis & Judæ non ita pridem celebratum nos admonent, ne fata Urbis nostræ adversa, quæ ante hos trecentos annos circa idem tempus sustinuit, obliviscamur vel recordatione & enarratione nostrâ judicemus indigna. Equidem nonnulli, inter quos Sebastianus Francke aliique plures recensendi veniunt, a nobis hic in diversum abeunt ac tam tristem rerum Statum Gubenæ nostræ non anno 1429, sed tempore subsequenti, nimirum a. 1430, obtigisse commemorant. 1) Sed quo minus eorum subscribamus sententiæ, sequentia nos in prius commovere videntur. Husfites enim non demum anno 1430 ad nostras oras pertigisse vel exinde dispalescit, quoniam tunc rabiem suam potius in Misniam, Franconiam Bavaricamque effudisse leguntur 2), quæ regiones cum a Lusatia nostra remotiores sint, inde non temere credendum est, quod & his in oris castra sua hostilia tunc fuerint metati. Ac ne auctoritate aliorum destituti conjecturis nostris tantum indulsisse videamur, vel Annales Urbis nostræ, qui anno 1429 Gubenæ eversionem contigisse testantur, allegasse suffecerit, cum quibus tamen ex recentioribus Scriptoribus Zieglerus, 3) Grosserus, 4) Hübnerus 5) aliique longe plures consentiunt. Sententiæ vero Curæ 6) ac si Gubena nostrâ Anno demum 34 istius Seculi ab Husfitis fuerit devastata, vel ea ex ratione nostrum non adjicimus calcæum, quoniam tunc Procopius Dux & Antesignanus belli Husfitei ex Concilio Basileensi redux & per Compactata Concilii ejusdem, quibus desiderii & postulati Husfitarum aliqua ex parte satisfactum erat, mitigatus saniora consilia pati cepit. Turbis

1) Conf. Christoph. Manlius in Comment. de rebus Lusaticis L. VI, C. 59. 2) vid. Hubn. in Qv. Hist. P. IV, p. 170. 3) in Theatr. Hist. p. 919. 4) in Memorab. Lus. p. 115. 5) in Qv. Hist. P. IV, p. 159. 6) in Annalib. Siles. apud Manl. l. c.

Turbis quoque Bohemicis domesticisque implicitus usque ad nostram Urbem tunc non excurrere merito creditur. 7) Annus itaque vigesimus nonus Seculi decimi quinti est, quo infeliciorum functionemque Gubena non vidit; ac festum Simonis & Judæ memoriam tantæ calamitatis in animum revocare nobis potest, cum hoc die vel potius in Vigilia hujus festi excidium illud accidisse Annales Gubenenles enarrant.

Non vero hic operæ precium fuerit, aliquanto prolixius enarrare, quis Jo. Hussus, a quo nomen Husitæ sortiti sunt, fuerit & quæ fata ipse, in Concilio Constantiensi vicicomburio interemptus, subierit; cum unicuique vel leviter in Historiarum studiis tincto istud notum sit, ac Virgilianum illud: Cui non dictus Hylas? hic exclamare queamus. Nobis ad prærens institutum hoc nosse suffecerit, quod Husitæ fuerint ii, qui quidem Husi dogmatibus se insistere gloriabantur, ast Magistri sui pietatem ac patientiam vita & moribus suis minime exprimebant, ac ejus eadem modis ac mediis illegitimis planeque a pietate & honestate recedentibus ulciscerentur. Ac primo quidem furor ipsorum intra Bohemiæ fines subliterat, ita ut in propria viscera sævirent, ac quam plurimis urbibus, oppidis & pagis terrore & exitio illic essent atque in primis hujus belli Husitici annis (duravit vero illud per octodecim annos) non facile ex Bohemiæ limitibus evagarentur. Ast quemadmodum secundum illud πολυδράλῆος Bellum non, ubi incipit, ibi desinit, sed gangrænæ instar virus suum latius spargit: ita & Gubena nostra, quamvis inter Lusatiæ urbes esset ultima & a Bohemia longissime omnium distaret, non immunis & intacta manere poterat a furore illorum, qui vel in Borussia usque & ad Dantiscum cum infestis suis turmis excurrere non dubitabant. 8) Quapropter anno sæpius commemorato excursionem ante in Misniam facta atque post Dresdam incensam inausulto fidere iter suum ad Lusatiam inferiorem & sigillatim Cotbusium nostramque Urbem dirigebant. Hoc enim ex verbis sequentibus Cnemiandri, quæ Manlius Scriptor rerum Lusaticarum celebratissimus allegat, dispalescit. " Ex Misnia in Lusatiam inferiorem descendentibus Cotbusium & Gubenam vi expugnant, mares omnes occidunt, ne virginibus quidem & foeminis parcunt, adificia omnia flammis ad nihilum redigunt. 9) Hic vero Gubenenles nostri de adventu eorum certiores facti hosti tam diro, adscitis accolis, obviam eundem ac vim vi repellendam esse arbitrabantur. Ac extant adhuc prope Urbem nostram meridiem versus quædam munimenta aggerumque; vestigia velut animi eorum imperterriti visibilia testimonia, unde hostem adventurum ac torrentis instar somnia inundaturum esse noverant. Procopio itaque; Raso, cui post famosum illum Zifcampeste a. 1424 extinctum Summi in bello suo Ducis partes demandarunt, cum

7) Conf. Hubn. I, c. p. 172. 8) Zieglerus in Labyrintho Temp. p. 682.

9) Manl. Lib. VI, c. 57.

Thaboritis ac Orphanis ad Gubenam properanti se armis corporibusque objiciebant, dulce & decorum pro patria mori existimantes. Ast quibus animus non deerat, vires tamen existendi tantæque multitudini avertendæ & ab Vrbe repellendæ pares defuerunt, ita ut devicti hostium arbitrio vel furori potius se permittere fuerint coacti. Ac conflictus bellicus ipse & pugna circa eam Vrbs oram, quæ meridiem spectat ac Lupam amnem præterfluentem habet, accidisse commemoratur. Nec modo in vivos incredibili crudelitate sævitum est, sed & corpora ipsa occisorum, quæ tamen nullus hostis, nisi qui vel naturam humanam exuisse videtur, sepultura judicat indigna, 10) canibus ac bestiis dilanianda relinquebantur. Ac inde platea quædam a Canibus nomen suum accepit & vel hodiernum obtinet, (die Hundes-Gasse) quia canes caesorum corpora ibi avidis dentibus dilacerasse ac ea passim distraxisse dicuntur.

Et ea quidem gesta sunt extra Vrbs pomœria; Non vero existimandum est, ac si lætior rerum facies intra illius mœnia extiterit. Postquam enim Hussitæ feliciter contra cives Gubenenses pugnaverant aditumque sibi in Urbem ipsam patefecerant, irruerant in illam ac immanitate inaudita in feminas sexumque imbellem, cui vel hostes atrocissimi alias parcere solent, desæviebant; quod quidem eo facilius efficere poterant, quo major virorum clades extiterat, quo & majori terrore omnes percellerantur. O vero rem omnibus fere lacrimis majorem, cum Conjuges maritos, quos laureis redimitos ceu assertores & vindices libertatis se jam complexuras esse sperabant, nunc misere trucidatos viderent audirentque, ipsos mox in pari infelicitatis ac mortis passu secuturæ. Ac ne præter rei veritatem aliquid protulisse videar, vel ex Scriptoribus fide dignis paria hic allegare possim, siquidem Sebastianus Francius, Albertus Crantzius & ex iis Manlius testantur, Gubenam 11) Urbem populosissimam factam esse commune suorum Civium sepulchrum, multis hominum millibus pereuntibus. 12) His facile recentiorum Scriptorum suffragia adjungi possent, inter quos Bohuslaus Balbinus, Historicus ob candorem maxime æstimandus, refert: Gubæ non Religiosos tantum, sed Civis omnes 13) nullo ætatis aut Sexus discrimine crudelissime peremerunt. 12) Nec modo adversus homines, quos ad unum omnes interfecerant, vel in domos, quas incenderant; Sed & in vineas circa Gubenam nostram sitas rabies Hussitarum se exeruit, quas ab illis vastatas esse alio loco commemoravimus 13) Ac ut summam omnia complectar, Gubena tunc erat Theatrum, quod omnis generis calamitates representabat. Sive enim Cives & Incolas spectemus, ii trucidati ac diris modis interempti in viis ac compitis conspiciabantur; Sive domos intueamur, illæ vel adhuc fumantes vel ad cineres jam redactæ de immanitate hostium

10) Vid. Grotius de Jure B. & P. L. II. C. 19. §. 3. 11) Conf. Manlius 1. c. 12) Epit. R. Bohem. Libr. IV, C. II. 13) in Programme de V. V. de V. V. Gubenens.

stium testabantur; Sive ad loca Sacra & quibus hostilis furor vel apud Gentiles parcere solet, 14) oculos vertamus, illa violata cadibusque ac rapinis profanata deprehendebantur. Nec mirum, quod longam illam malorum Iliadem Annales nostri brevibus tantummodo verbis innuant, cum ex communi illa clade vix quisquam superesset, qui ceu testis *δυσόκρητος* innumera crudelitatis specimina ad posteros transmittere potuisset. Nec infra argumenti hujus dignitatem lepidam quamdam historiam allegasse fuerit, praesertim cum Vir longe Doctissimus, D. Jeremias Barthius, Physicus olim in Vrbe nostra Experientissimus eam, forte per traditionem oralem haustam, dignam judicaret, quam Diætetico Medico-Historico L. III, C. 8. infereret. Muliercula nimirum in Suburbio Gubenensi vituli sui, quem alebat unicum, rationem habens illum fasciis vestibusque lugubribus indutum in lectum reponebat, cum ipsa interim huic in pullato ac atro habitu affideret. Hussitarum itaque unus praedæ inhians lugubre ac insolitum spectaculum animadvertens non modo illico aufugit, sed & ceteris plenus terrore acclamavit, ne aedes has intrarent, siquidem Diabolus pullos suos ibi excluderet procrearetque. Quo quidem stratagemate mulier non modo vitulum, sed & semetipsam praesenti mortis periculo furripuit.

Quod si vero in causas inquirere velimus, cur erga Gubenam nostram praesertim omnem furorem suum effuderit atque tam infensum prodiderint animum, ultra conjecturas asurgere haut poterimus. Scimus quidem, quod Hussitis hoc in more fuerit, ut, quocumque pervenerint, funesta ac sanguinolenta reliquerint vestigia, uti ex belli Hussitici Descriptioribus pluribus constat. Interim tamen vel exinde eorum truculentia adversus Urbem nostram commonstrata derivari poterit, quoniam ad resistendum se paraverant nec statim hosti huic insolenti supplices occurrerant Cives nostri, partibus ita illorum accessuri. Scimus enim, quantum alias in hoste excitaverit iram resistendi conatus, id quod exemplo Tamerlanis, notum illius Asiae & Europae domitoris patet: 15) quemadmodum e contrario demissa ac supplices devictorum preces hostem a caede & devastatione jam intentata avocarunt, quod exemplo Jaddi, Summi Hierosolymorum Sacerdotis 16) ac Leonis M. Pontificis Romani 17) commonstrari posset, quorum uterque iram Alexandri M. & Attilae Hunnorum Tyranni lenire & avertere poterat. Huc accedit, quod, una cum ceteris Lusitaniae urbis ad foedus contra Imperatorem ineundum invitati, Hussitis patulus non praebuerant aures, sed fidem & obsequium Sigismundo Imperatori ac Regi suo quavis occasione praestiterant. 18) Adde quod & hocce fortassis Hussitas erga Urbem nostram

X 3

red.

14) Buddeus in Selectis J. Net. G. p. 279. Conf. Schurtzfl. in Disp. de Jure Belli circa Fana & Sepulchra §. 12. 15) Bucholzerus in Chronol. p. m. 415. 16) Joseph, in Antiq. Iud. L. XI, C. 8. 17) Wagenseilius in Pera Hist. Part. post. p. 10. 18) Conf. Grofs, in Mem. p. 114. & Carpzov, in Anal. Fast. Zittav. p. 185.

reddiderit infensiores, quoniam eam domicilium monachis monialibusque præbere ac Cœnobio inibi extructa esse sciebant. In ordinis enim hujus homines odio plus quam Vatiniano exarserant atque iram suam Cœnobio eorum devastando, monachos vero monialesque; diris modis vexando ac trucidando prodebant; utpote quorum instinctu Hussum interfectum atque contra datam fidem combustum fuisse arbitrabantur. Inde, vel 550. Monasteria a solo Zischka, qui huic bello Hussitico tantum sex annos præfuit, devastata ac everfa esse communi Scriptorum consensu traditur. 19) Nec mitiores sane Gubenæ erga Monachos se exhibebant, siquidem illi ex fenestris Cœnobii & e muris in isto loco, quem nunc Urbis aream (den Stadt-Hoff) vocamus, suspendebantur, triste ita prætereuntibus spectaculum præbeantes. Ac quemadmodum Monachi Gubenæ immanitatem illorum fenserant, ita & in Cœnobio Neo-Cellensi non procul ab Urbe nostra sito itidem tam crudeliter cum illis actum est, ita ut, referente Crantzio, 20) monasterium Cellæ novæ a fundamentis everterint, monachis partim exquisito supplicii genere primum manibus pedibusque truncatis atque ita abjectis, partim pro fenestris suspensis. Ac dignum habuerunt ante annos non ita plures hoc excidium, quod imagine quadam latis elegantibus ac nitida adumbrarent, disputationeque Pragæ a. 1703. m. Augusto habita sibi revocarent in animum, quamvis hoc a. 1427. d. 10. Septembr. factum esse recenseant, cum tamen excidium Monasterii hujus cum Gubenensi alias conjungatur ac uno eodemque tempore accidisse existimetur. Atque sic sive extra Urbem oculos in circumfisos agros circumferamus, sive intra Urbis mœnia nos contineamus, miseranda omnino ubique se rerum facies ostendit.

Non vero existimandum est, ac si intra tam arctos limites subsisterit Hussitarum crudelitas, quin potius latius evagabatur ac plura in locis vicinis relinqvebat vestigia. Quid Neo-Cellæ acciderit, jam commemoravimus; Huc vero etiam referri meretur pagus quidam in Sylva Gubenensium majori, cui nomen Chelm fuisse testantur Diplomata adhuc de eodem extantia. Hunc enim penitus solo æqvatum ac eversum fuisse, rudera adhuc ac lapidum fragmenta testantur viatoribusque hunc tractum, adhuc die Dorffstätte nominatum, prætereuntibus diritatem Hussitarum in memoriam revocant. Quo vero deinceps & post everfam Gubenam se verterint, ex Manlio verbisque Cnemiandri, quæ allegat, percipitur: Gubenæ in duas divise turmas pars Sommerfeldum diriperunt, pars in Marchiæ Brandenburgensis fines excurrerunt. Crofna & aliæ Urbes certa pecuniæ summa pacem mercari maluerunt. Post hæc in Lusatiæ Superiorem regressi Hussitæ Görllitii oppugnandi consilium ceperunt, sed cum minus inter ipsos conveniret, denuo in alias factiones divisi Urbem reliquere intactam. 21) Ac omnino invenimus & apud alios, illos eodem

anno

19) Hubn, P. IV, p. 152. 20) in Vandalia L, XI, C, 20, 21) Manlius, l. 6

Görlicienſem Urbem obſidione tentaffe, a qua tamen rebus inſectis diſcedere fuiſſent coacti, 22)

Ac cum hoc ipſo tempore anni trecenti poſt illud excidium effluerint, ac præſens, in quo nunc vivimus, periodum trecentorum annorum nobis attulerit, nonne par æquumque erat, Gubenenſes noſtros de infelicitate Majorum ſuorum ad-mouere iisqve tam dira ac dura fata in memoriam revocare. Qvodſi enim Parthenopolis ſeu Magdeburgum diem excidii ſui anno 1631 a Tilio Cæſariſqve exercitu illati non obliſci-tur; qvodſi Budiffa in eodem bello tricennali ao. 1634 exuſta diem hunc pœnitentiæ ac lætiti quovannis conſecrandum eſſe ſtatuit, nonne & nobis tempus hocce, quo triftius Gubena noſtra non obtigit, in animum memoriamqve, quamvis poſt tot an-norum decurſum, revocare par eſſet? Non enim prudentes tem-porum æſtimatores ſemper roſas tantum loquuntur ac res lætæ audituqve jucundas proponunt, ſed & Calamitatum tolerata-rum recordantur: præſertim quia inde pulchra ac comoda DEO gratias agendi occaſio enaſcitur, utpote cui reſtauratio ac redintegratio rerum noſtrarum poſt varias ſtrages ac infor-tunia in acceptis merito referri debet. Ac divinæ omnino be-nediſtioni gratiæqve adſcribimus, quod Gubena, qua Sepul-chrum tunc temporis ſuorum civium fuit, nunc iterum domici-lium ac receptaculum tot incolarum ſit atqve in eum ſta-tum ſe poſitam videat, ut incolarum numero, vinearum jucun-ditate, alimentorumqve ubertate cum vicinis urbibus cer-tare, palmamqve ipſis dubiam reddere, imo præripere queat. Nec urbem noſtram, qua DEI ſingularis eſt gratia, in cineribus ac ruderibus ſuis ulterius conſpicimus, quin vetuſtate ſua præ omnibus Luſatiæ Inferioris, addo & Superioris urbibus caput ſu-um efferat, ab univerſali incendio iam fere per ducentos annos, cum ultimum ao. 1536 contigerit, intacta. An vero Vrbs noſtra tunc Phœnicis inſtar ſtatim iterum e cineribus ſuis ſurre-xerit ac extructa fuerit, nobis Annalium enarratione deſtitutis perſpectum exploratumqve adeo non eſt. Iſtud vero inveni-mus, quod jam ao. 1450 & ita poſt 21 annorum decurſum in-cendium, quod Suburbio quoque Monialium Cœnobio adjacenti (Die Cloſter Worſtadt) funeſtum fuit, tolerarit, id quod docu-mento eſt, Urbem noſtram dirutam non admodum diu in ru-inis ſuis jacuiſſe. Nec a vero videtur adeo eſſe alienum, quin ex vicinia aliſqve locis novi advenæ amœno, addo & com-modo Urbis ſitu, cum duobus fluminibus alluatur, invitati ſint animumqve iſti incolendæ exadificandæqve adjecerint. Ac omnino aliquid momenti & iſtud ad augmentum Incolarum at-tulit, quoniam coloni pagi Schmachtenheinſis ſedes ſuas, metu hoſtium percuſi, propius ad Urbem noſtram tranſtu-lerunt ac cum Suburbio Gubenenſi deinceps in unum corpus coaluerunt, quemadmodum & jure civitatis adhuc gaudent. De cetero noſtrum erit, DEO vero Urbium Satori Conſerva-tori.

22) Groſſ, p. 115. & Roch, in Chron, Luſ. p. 365.

U 2049 A

toriq; gratias pro concessio Urbis nostræ incremento agere eundemque precibus ardentissimis compellare, ut inposterum illam a Calamitatibus ejusmodi epidemicis conservare eidemque semper præsidio auxilioque suo adesse velit. Fiet id a quibusdam Scholæ nostræ Alumnis probis & industriis, qui quoque ea, quæ ad Hussitici hujus excidii historiam aliaque spectant, pro ingenii viriumque modulo pluribus persequuntur.

Et quidem viam ad præsens institutum pandet Jo. Friedr. Kuhn, Servesta-Anhalt.

Hussitarum mores exponent Joh. Georg. Stein, Gubena-Luf. & Christian Gottlieb Krüger, Litcov. Luf.

Falsa propagandæ religionis media enumerabunt Carl Heinr. Koch, Crofm. Siles. & Daniel Lange, Saxend March.

Funestissima Gubena in bello Hussitico fata Carmine Epico commemorabit Joh. Gottfr. Schultze, Griella-Silesius.

Vera propagandæ religionis media recenset Christoph. Sigm. Richter, Gubens.

In originem belli hujus inqvirent & quemadmodum funestum tot regionibus extiterit, enarrabunt Joh. Christian Hartwid, Razdorff. Luf. Christophorus Schultze, Cultrin. March. & Samuel Augst. Halpitius, Neozauch. Luf.

De excidio Gubensensi agent Christ. Ludov. Geißler, Heinersdorff. March. Samuel Christian Schröder, Gubena Luf. & Joh. Gottheiff Rungius, Lubvena Luf.

Sententiam illam, quæ hæretico non fidem servandam esse judicat, expendet Joh. Friedr. Nédich, Doltzig. Luf.

Gubenam post everisionem hanc in flore & incremento suo considerabit Gottfried Gabriel Köhde, Forst. Luf.

Gubena de feliciter superatis his calamitatibus gratulabitur George Abraham de Nobendorff, Eqves March.

Deo pro concessio Urbis præsidio gratiasaget & Epilogi partes in se suscipiet Christian. Gvilielm. Köbler, Cotbusiensis.

Vos vero, V. O. O. H., Hussitici nominis ac furoris recordatio adeo non terrebit, quod Ferdinando I. Imp. Rom. Cza slavix prope Sepulchrum Zischkæ stanti accidisse & eum ad maturandum abitum commovisse narratur 23), quominus Aetni huic de Hussitis benevoli frequentesque interesse velitis. Invenietis & nos pro hac concessio honorifica præsentia ad quævis officia propensissimos paratissimosque. Scrib. Gubena, d. 12. Decembr Anno 1729.

23) Vhsus in Lexico Geograph, p. 296.

no

7. 31. 79

Y. b
2249

X 225 5840

D. D. E

Q. D. B. V.

**GUBENAM
AB HUSSITIS
ANTE HOS TRECENTOS ANNOS
DEVASTATAM
ACTU ORATORIO,**

In Auditorio Gubenensi

d. 13. Decembr Ao. 1729.

habendo,

Considerabit

Et huic ut benevoli frequentesqve interfint,

DOMINOS PATRONOS REIQVE SCHOLASTICAE FAUTORES

Ea, qua decet observantia,
rogat

M. SIGISMUNDUS CLEEMANN, Rector.

GUBENÆ,

Typis Godofredi Hochmii, 89.

